ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 98, Kasım 2019, s. 441-448

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.39570>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
1.11.2019

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.11.2019

Doç. Dr. Cavide MEMMEDOVA

Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi, Azerbaycan Edebiyatı, Britanya Edebiyatı
memmedovacavide12@yahoo.com

SULTAN VELED'İN GÖRÜŞLERİNİN İMADEDDİN NESİMİ YARATICILIĞINDA SANATSAL YANSIMASI

Öz

Büyük Azerbaycan şairi İmadeddin Nesimi'nin yaratıcılığı, şiirsel mükemmellik ve dini felsefi mahiyeti açısından Türk-İslam edebiyatının en mühteşem sayfalarından birini oluşturmaktadır. Makalede büyük Türk mutasavvıfı Hz. Sultan Veled'in görüşlerinin ve onun yaratıcılığında önemli yer alan “devir nazariyesinin” büyük şairin yaratıcılığında sanatsal yansıması tahlil edilmektedir. Şairin devriye türünde yazılmış eserleri, büyük Türk mutasavvıfı Hz. Sultan Veled'in felsefi ve edebi eserleri ile karşılaştırmalı olarak incelenmiş, tahlil edilmiştir. Maklede her iki düşünürün insan hakkında düşünceleri araştırılmış ve söz konusu nazariyenin temel ilkeleri ve bunun edebiyat üzerindeki etkileri açıklanmıştır. Bu makalede hem de Sultan Veled'in yaratıcılığının İmadeddin Nesimi'nin insan hakkındaki düşünceleri üzerindeki büyük etkisi anlatılmıştır.

Anahtar kelimeler: Nazariye, Nesimi, Edebiyat, Şair

ARTISTIC REFLECTION OF SULTAN VELED'S VIEWS IN THE CREATIVITY OF İMADEDDİN NASİMİ

Abstract

The creativity of the great Azerbaijani poet İmadaddin Nasimi is one of the most magnificent pages of Turkish-Islamic literature in terms of its poetic excellence and religious philosophical essence. The artistic reflection of the great Turkish philosopher Sultan Walad's philosophical views, and the "theory of devir" in the great poet's creativity is explained in the article. His works written in the genre of the devriye are comparatively analyzed with the philosophical works of the great Turkish philosopher Sultan Walad. Both philosophers' thoughts on human beings are researched and the basic principles of the mentioned theory and its influences on literature are elucidated in this article. The great influence of Sultan Walad's creativity on Nasimi's thoughts about human is explained.

Keywords: Theory, Nasimi, Literature, Poet, Sultan

Giriş

Azerbyacan edebiyatında felsefi gazelin büyük ustası, düşünür şair İmadeddin Nesimi'nin yaratıcılığı hem şiirsel mükemmelliği, hem de dini tasavvufi içeriği açısından Türk-İslam edebiyatının en mühteşem sayfalarından birini oluşturmaktadır. Bilindiği gibi, Nesimi'nin yaratıcılığının ana konusu insan-ı kamildir ve bu meselenin ışığında şair Allah'ın kudreti, yaratılışın mahiyeti ve nedenleri hakkında görüşlerini ifade etmiş, insanın kendini ve Allah'ı idrak etmesinde okuyucularına hem bir Şeyh, hem bir Mürşit, hem de bir Pir olarak yardım etmiştir. Nesimi'nin eserlerinde ilgi çeken hususlardan biri de şairin yaratıcılığında tekke şiir türü olan devriyenin önemli yere sahip olmasıdır.

Bilinmektedir ki, Ahmet Yesevi'nin ismiyle edebiyat tarihimize dahil olan, Yunus Emre yaratıcılığı ile gelişerek mükemmel hala gelen tasavvuf şiirinin – dini tasavvufi Türk edebiyatının şairleri ait oldukları tarikatın görüşlerini insanlar arasında yayarak onların İslam dinini daha derinden idrak etmeleri, Kuran'ın hikmetlerinden haberdar olmaları için tüm hayatları boyunca çaba göstermişlerdir. Hiç de bir rastlantı değildir ki, bu edebiyatın temsilcileri çoğunlukla şeyhler ve dervişler idi.

Bilimsel araştırmalardan bir daha açıkça anlaşılmaktadır ki, tekke edebiyatı hem hece, hem de aruz vezninde yazılmış, burada divan edebiyatının bazı türleri de kullanılmıştır. Tekke edebiyatının bir çok türleri vardır ve bazan bir şiir türüne çeşitli tarikatlarda farklı adlar verilmiştir. Örneğin "İlahiler tarikatlara göre farklı terimlerle adlandırılır. Bunlara Mevlevi tekkelerinde "âyin", Gülşeni tekkelerinde "tapuğ", Alevi-Bektaşî tekkelerinde "nefes" adı verilir. Çoğunlukla Halveti tekkelerinde okunan ilahiler ise "Durak" terimiyle" (9,17), Alevîlerde "deme" (deyiş), diğer tarikatlarda da "cumhur" (4, 34) adıyla anılmaktadır. Ancak, elbette, her durumda, bu şiir türünün esas içeriği, kamusal alandaki önemli rolü değişmez olarak kalmaktaydı. Bu açıdan dikakt ettiğimizde devriyelerin de çeşitli tarikat şairlerinin şiirlerinde yer aldığını görmekteyiz. Büyük Azerbaycan şairi ve filozofu İmadeddin Nesimi'nin yaratıcılığındaki devriyeler bunun en güzel örneklerinden biridir. Çok ilginçtir ki, Nesimi yaratıcılığındaki devriyeler büyük Türk mutasavvıfı ve şairi, Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin

oğlu, Bahaeddin Sultan Veled'in eserlerinde açıkladığı devir nazariyesinin bir çok düşüncelerini sanatsal biçimde ifade etmektedir.

Sultan Veled'in ve Nesimi'nin yaratıcılığında devir nazariyesi

Bilindiği gibi, tekke şiirlerinden biri olan devriye dünyanın yaratılmasından daha önce mevcut olan insan ruhunun Gökten yer yüzüne inmesi, daha sonra, tekrar Allah'a döneceği düşüncesini ileri süren devir nazariyesine dayanmaktadır. Başka bir deyişle, devir nazariyesine göre, Göklerde Allah'la beraber mevcut olan ruh zamanı geldiğinde maddi aleme gelmeli, daha doğrusu, inmeli olur. O, daha önce cansızlara, hayvana, insana ve nihayet insan-i kamile geçer, sonra tekrar Allah'a döner. Birinci aşamaya kısaca "Nüzul"¹, sonuncuya ise "huruc"² denmektedir [4, 348]. Bu gibi çok önemli düşünceler ileri süren devir nazariyesi bilim insanları arasında bir kadar tartışmalara da neden olmuştur. Şöyle ki, bazı araştırmacılar devir nazariyesinin iler sürdüğü fikirlerin İslam'a aykırı olduğunu düşünürken, diğer bilim insanları ise bu nazariyenin doğru anlaşılmadığında İslam'a aykırı görünüldüğünü kanıtlamaktadırlar. Çünkü devir nazariyesi biolojik, zahiri durumdan değil, insanın ruhsal evriminden bahsettiğinden, bu nazariyenin eski Hint, Mısır ve Yunan düşüncesindeki tenasüh ile aynı anlamda tanımlamak kesinlikle doğru değildir. Bu konu ile ilgili bilimsel araştırmalar da kanıtlamaktadır ki, insanın ölümden sonra diğer bir şekilde, bir hayvan olarak tekrar dünyaya geleceğini ifade eden tenasüh ile mutasavvıfların kendi eserlerinde kaleme aldıkları hayali, ruhsal ve sufiyane devir arasında hiç bir bağlantı, yakınlık yoktur ve tasavvufun devir nazariyesi Kurana, hadise dayanmaktadır [8, 229].

Bilinmektedir ki, devir nazariyesi Hz.Muhammedin "Âdem su ile çamur arasındayken ben nebî idim" hadisine dayanan ciddi, kesin bir dünyagörüşüdür ve bu dünyagörüşünü ifade eden devriyeler de dini-tasavvufi edebiyatda çok önemli, çok derin düşünce mahiyetine sahip şiir türlerinden biridir. Allah'tan gelerek insana, insandan ise aslına dönünceye kadar devam eden devri anlatan devriye şiirleri [7, 233] evrenin, aslında insandan oluştuğunu, her şeyin Allah'tan gelerek, nihayet yine de Allah'a döneceği düşüncesini ifade eder.

Yapılan çoksayılı araştırmalarda devriye şiirlerinin de içeriğine göre, iki gruba ayrıldığı kaydedilmektedir. Daha önce belirtildiği gibi, insanın Allah'tan gelerek, Allah'a dönüşünü bir devir gibi gören mutasavvıflar "vücut-ı mutlak"tan evrene gelinceye kadar olan zamanı "kavs-ı nüzul", aslına varıncaya kadarki zamanı da "kavs-ı uruc" adlandırmış ve "kavs-ı nüzul"u ifade eden devriye şiirlerine "arşıyye", "kavs-ı uruc"u ifade eden şiirlere ise "ferşıyye" denmiştir [2, 165].

Devir teorisi ünlü mutasavvıf, tüm Türk dünyasında türk dilinde yazılan ilk gazelin müellifi olan Hz.Sultan Veled'in (1226-1312) eserlerinde yeterince açıklanmış, İslam ezoterizminin bir çok gerçekleri kaleme alınmıştır.

Büyük filozof şair İmadeddin Nesimi'nin eserlerinde de devir nazariyesinin temel fikirleri yer almaktadır. Onun yaratıcılığında "İnsan kimdir?" sorusu kendine özgü, hem de mükemmel bir şekilde cevaplandırılmıştır. Şairin yaratıcılığında "Ben", tabii ki, yalnız şairin kendisi değil, daha büyük anlamda İnsandır. Şair dini-felsefi eserlerinde Allah'ın zerresi olduğunu düşündüğü insanın sanki dünyaya geliş tarihini, dünyadaki hayatını kaleme alır. Başka bir deyişle, onun eserlerinde hayatta farklı yolları seçen, farklı amellere, eylemlere sahip insanların kaderi sanki

¹ İnme

² Göç etme

bir insanın ömrü gibi kaleme alınmakla bu varlığın ruhsal ve fiziksel yaşantıları, hiss ve düşünceler alemi, varlığının karmaşık mahiyeti belirtilir. Hatta kısa bir şiirde şair okuyucularının çok ciddi gerçekler hakkında düşünmesini sağlar. Daha net söylersek, şair okuyucularına zahirde olan, görünen her şeyin batını taraflarını gösterir ve onları düşündürür.

Zahid benim, abid benim, asi benim, fasık benim,

Mömin benim, kafir benim, ben külli insan olmuşum! [6, 92],

- yazan şair, herkesi, yani tüm insanları bir insan – tek bir varlık olarak görmektedir. Şöyle ki, iyi ve kötü olmasına, dünyada hangi yolu, hangi hayatı seçmesine bakılmaksızın her kesin bir yerden ayrılarak geldiğini, bir kökten var olduğunu ve nihayet geri, yani aslına döneceklerini beyan eder, okuyucularının düşüncesinde,- “fakat her kes aslına kavuşa bilecekmi?”, -diye bir soru da uyandırır, onları uyarmaya çalışır. Nesimi'nin yaratıcılığının esas amacı da insanları onları aslına kavuşturacak doğru yola çağırarak, batını gerçekleri onlara göstermek olmuştur. Bu amacına ulaşmak için büyük şairin Hz.Sultan Veled'in eserlerinden yararlandığı düşünülebilir.

Tüm hayatını insanları büyük gerçeklerden haberdar etmeğe adanmış ve “Gökte, yerde ne varsa, ikisinde de bulunanlardan Allah'tan baskısını görme;” [10, 20],- deyen Hz.Sultan Veled bu gerçekleri “Rebabname” eserinde böyle açıklar:

“Âlemde ay, güneş, felekler her şey yokluktan varlığa gelmedi mi? Bu her an alay alay varlığa gelen zevkler, yaşayışlar oradan kaynaklanmıyor mu? İyi, kötü, artık, eksik her şey buraya oradan erişmiyor mu? Bil ki, yokluk, sürekli bir varlığa sahiptir. Daima vardır ve olacaktır. Âlemin varlığı, onun yapıp ettikleri gurubundandır, bütün şeyler onun bağıdır.

Fakat bunlar sonunda değişecektir, güneşte kalmış buz gibi eriyip mahv olacaktır. Her devre sonunda bunlar değişecek, sıra gibi bazen şarap, bazen sirke olacaktır. Bu topraktan yüz türlü bitki meydana geliyor. Ölümlere onlardan ölümsüz hayat geliyor. Kudretiyle bitki, hayvan oluyor, hayvan da sonunda insan oluyor. İnsanın, takip ettiği gelişim yolunda daha derin (ince) makamları vardır. Melek olmak ve daha ileri gitmek.

Melek mertebesinden geçtikten sonra, vahdet âlemine varıncaya kadar arada daha pek çok makamlar ve mertebeler vardır”. (11, 183).

Anlaşıldığı gibi, bu düşünceler panteizmi, yahut diğer buna benzer görüşleri değil, insanın mahiyetini, onun yaratılışı hakkında hakikatları ifade eder, yoktan var olan insanın ve tüm âlemin sonunda Yüce Allah'a döneceği hakkında büyük gerçekleri açıklar.

Yaratıcılığında bu düşünceleri sunan, kainattaki yaratılmış canlı ve cansız her şeyin Allah'tan çıkarak, tekrar Allah'a döneceği görüşünü izleyen, eserlerindeki bu mükemmel düşünceleri yüksek sanatsal dil ile ifade ederek bu olguyu derin bir hassasiyetle kanıtlayan Nesimi:

Kâh çıkmışım İsa gibi çarh üstüne oturmuşum

Kâh varmışım Yusuf gibi Mısırda sultan olmuşum! [6, 92],

- deyerken, aslında, tüm bu olayları bir varlığın hayatı gibi sunar. Başka bir deyişle, binlerce sıkıntıdan sonra Mısır'ın sultanı olan Yusuf, nihayet, Allah'a kavuşar, daha sonra çarmıha gerilen Hz. İsa da Allah'tan çıkıp geldiği için ve yeniden Ona döndüğü için, demek, bu olaylar mahiyet itibarıyla bir varlığın etrafında baş verir.

Hiz.Sultan Veled yazır: “Gök, yer, kürs, levh, kalem bunların hepsi insanda işaretsiz nakış olunmuştur. Çünkü onun ruh aynası temizdir. Cefa edenle vefa edeni görür ve bilir. İyi, kötü ona göre açıktır. O, Hakk'ın nuru ve hüsnüyle doludur. İnsanın ruhu su ırmağı gibidir. Her ne kadar toprak cisim içinde hapis ise de bu cihan tortusundan kurtulup da kalbini temizleyince, içinde her şey açıkça görünür [11,183].

Nesimi de:

Ey bülbül-i-kudsi, ne giriftari kafessin,
Sındır kafesi, taze gülüstan talep eyle [6,40],

yahut,
Ey kendinden bihaber gafil, uyan!
Kakka gel, kim, hakk değil batil, uyan!

– söylerken hem de Hiz.Sultan Velede bu görüşlerini sanatsal biçimde ifade etmiştir.

Şair:

Çık kafesten gel, gel ey bülbül gülüstan seyrin et,
Bas kadem meydan-i-aşka göresen mevayî-aşk
Aşk ile her dem, Nesimi, seyr edersen kuhi-Gaf,
Sensin ol ali makamda şah-peri-Ankayı-aşk [6, 18],

-mısraları ile de bu cihan tortusundan kurtulmuş bir ruha sahip olduğunu beyan eder.

Hiz.Sultan Veled insan hakkında yazır: “ İçerisinde dokuz kat felekler, yer, levh, kalem, kürs, melek, her şey ortaya çıkar. Çünkü bunların hepsi Âdem'de mevcuttur. Fakat Âdem'deki bu hal, bu yetenek, hakikatte Âdem'in Hakk'ın nuru olmasındandır” [11, 183]. Bu fikir, “Uçmak ile Rizvan benim”,-diye yazan Nesimi yaratıcılığında da sanatsal ifadesini bulmuştur:

Encüm ile felek menem, vehy ile hem melek menem,
Çek dilinü ve ebsem ol, men bu lisâne sığmazam.

Zerre menem, güneş menem, çar ile penc ü şeş menem.
Sureti gör beyân ile, çünkü beyâne sığmazam [6,88].

H.z.Sultan Veledin: “Onu (*insanı-C.Memmedova*) o birliktelikten uzak zannetme! Bu eğri keman (yanlış zan) onun kafesi olmuştur. Ondan dolayı gönlü demir örs gibi katıdır. Dünya kaygıları onu sağır ve kör etmiştir. O derecede ki, Süleyman’ı karınca zannediyor. [11,183],- düşüncesi Nesimi yaratıcılığında böyle ifade edilmektedir:

Her ne ayda, ilde var, ademde var,
Her ne yüzde, elde var ademde var,
Her ne yerde, gökte var ademde var,
Hakk sözün fehm etmeyen adem de var [6,236].

Anlaşıldığı gibi, devir nazariyesi mükemmel bir şekilde Nesimi’nin yaratıcılığında yer almıştır. Şairin “Olmuşum” redifli gazelinin sonraki dönemlerde tekke edebiyatı şairlerinin, devriyye müelliflerinin yaratıcılığına etkileri bunu bir daha kanıtlamaktadır. Şöyle ki, Olanlar Şeyhi İbrahim Efendi’nin (1591- 1655) aynı redifli devriyesinin buna örnek olduğu da düşünülebilir:

Hak der ki, Kenz-i mahfiyem, alemde pinhan olmuşam,
Zatım münezzehdir veli ismimle insan olmuşam...
Gah Ademü Hevva benim, gah Hızır ile Musa benim,
Gah Meryem(ü) İsa benim, çarmıhda suzan olmuşam [1, 193-194].

İnsanın mutlak varlığın sıfatlarına mazhar olması düşüncesini ileri süren, onu tüm kainatın “hulasası” [5, 70] gibi izah eden devir nazariyesinin temel düşünceleri Nesimi’nin yaratıcılığında sadece ifade olunmamış, hem de bu derin düşünce şairin eserlerinde özgün bir şekilde açıklanmıştır.

Bilindiği gibi, H.z.Sultan Veled felsefi eserlerinde ileri sürdüğü düşüncelerini, hem de şiirlerinde ifade etmiş, bu mükemmel, fakat her kes tarafından da asanlıkla anlaşılması mümkünsüz olan bu teorini şerh etmiştir. “İbtidaname” eserinden yukarıda örnek olarak yazdığımız “Gökte, yerde ne varsa, ikisinde de bulunanlardan Allahdan baskasını görme” [10, 20], - düşüncesini H.z. Sultan Veled gazelinde böyle ifade eder:

Gözümden çıkma kim bu yir sinündür
Binüm gözüm sana yahşı sarâydur [3, 140].

Çok ilginçtir ki, Nesimi yaratıcılığını H.z.Sultan Veled’in eserleri ile karşılaştırmalı tahlil ederken devir nazariyesinin zor anlaşılan hususlarını da aydın bir şekilde anlamak mümkündür. Nesimi tüm yaratıcılığı boyunca insana Allah’ın Yer yüzündeki en değerli kudret

alametlerinden biri gibi bakmış, onun batını sıfatlarını terennüm ederek bir **devir** içinde yaşanan kaderini şiirlerinde kaleme almıştır:

Ey saki, getir devir ayağın³ devir ile sun kim,

Bu devir ayağı devrini devran bilir ancak [6, 20].

Sonuç

Büyük ve derin, bezen de anlaşılması zor olan bir çok gerçekleri izah eden olguları içeren devir nazariyesi büyük mutasavvıf Hz.Sultan Veled'in eserlerinde mükemmel bir şekilde yer almış ve tüm Türk dünyasının ortak mirası olan Türk-İslam edebiyatının bir çok temsilcilerinin yaratıcılığını etkilemiştir. Hz.Sultan Veled'in yaratıcılığında etkilenen şairlerden birinin de Azerbaycan edebiyatının büyük temsilcilerinden İmadeddin Nesimi'nin olduğunu şairin tasavvuf şiirleri, özellikle de devriyeleri açıkça kanıtlamaktadır. Şöyle ki, Sultan Veled'in insanın yaratılışı, hayatı ve sonu hakkında ifade ettiği, açıkladığı çeşitli düşünceleri Nesimi'nin bir çok şiirlerinde, özellikle de devriyelerinde aynı şekilde ifade edilmektedir. Hem de devir nazariyesinin, aslında, Allah'tan başka hiç bir varlığın mevcut olmadığı, yahut her şeyin ve her kesin yalnız Allah ile mevcut olduğu gerçeğini farklı örnekler ve olgularla açıklayan Sultan Veled'in bu açıklamaları Nesimi yaratıcılığında sanatsal biçimde yansımaktadır. Bu yüzden de Nesimi'nin yaratıcılığını Hz.Sultan Veled'in eserleri ile karşılaştırmalı şekilde incelediğimizde hem şairin eserlerinin edebi-felsefi mahiyeti, insan kavramı, en önemlisi ise devir nazariyesinin temel düşüncelerinin Nesimi yaratıcılığında sanatsal yansıması ve sözkonusu teorinin Azerbaycan edebiyatındaki konumu, hem de Orta Çağ Azerbaycan edebiyatının önemli özellikleri hakkında bilgiler elde ederiz. Tüm bunlarla şairin yaratıcılığının düşünce yönleri, hem de bazı sanatsal nitelikleri hakkında da bilgi almış oluruz:

- Nesimi yaratıcılığının timsalında Orta Çağ Azerbaycan edebiyatında yalnız Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin ve diğer ünlü mutasavvıfların değil, Hz.Sultan Veled'in de yaratıcılığının önemli yere sahip olduğu kanıtlanır. Başka bir deyişle Nesimi yaratıcılığı Hz.Sultan Veled'in Azerbaycanda da sevilen, değer verilen büyük mutasavvıflardan biri olduğunu söylemektedir.
- Hz.Sultan Veled'in görüşlerinin edebiyata etkisine ve sanatsal yansımasına Nesimi yaratıcılığı en güzel örneğdir.
- Tekke edebiyatı şiir türü olan devriyenin Azerbaycan Orta Çağ yazılı edebiyatında da önemli yere sahip olması ve sonraki dönemlerin edebiyatına, yanısıra sözlü halk edebiyatına da etkisi olmuştur.
- Hz.Sultan Velede görüşlerinin Nesimi yaratıcılığındaki sanatsal yansımasının incelenmesi şimdiye kadar Azerbaycan biliminde Nesimi yaratıcılığı ile bağlantılı bazı düşüncelerin yanlış olduğunu kanıtlamaktadır. Örneğin bu araştırma şimdiye kadar bilimde şairin sadece gazel, yahut "küçük" kaside türü olarak kabul edilen, yalnız insanın iç ve dış güzelliğini terennüm eden şiirler gibi anılan eserlerinin, aslında, devriye türünde yazıldığını ve devir nazariyesini sanatsal, hem de mükemmel bir biçimde yansıttığını kanıtlamaktadır.
- Devir nazariyesinin Azerbaycan edebiyatında önemli yere sahip olduğu da belli olmaktadır.

KAYNAKLAR

- Abdullah Tansel, Fevziye, (1969), “Olanlar Şeyhi İbrahim Efendi ve Devriyesi”, Ankara Üniversitesi İlahiyat fakültesi dergisi, C, XVII, Ankara, s.187-199.
- Cebecioğlu, Ethem, (2005), Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü, Anka Yayınları, İstanbul.
- Dilçin, Cem, (2007), Divan şiiri ve şairleri üzerine incelemeler, Kabalcı Yayınevi, İstanbul.
- Dilçin, Cem, (2005), Türk şiir Bilgisi, Türk Dil Kurumu, Ankara.
- Gölpınarlı, Abdülbakı, (1992), Alevi Bektaşî nefesleri, İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- Nesimi, (1973), Mende sığar iki cahan, Genclik Bakı.
- Onay, Ahmet, Talat, (1996), Türk Halk Şiirinin Şekil ve Nev'i, Ankara.
- Öcal, Oğuz, (2013), Türk Halk Edebiyatı El Kitabı, Grafiker Matbaası, Ankara.
- Türk Tekke Şiiri, (2013), Eskişehir.
- Veled, Sultan, (2001), İbtida –Name, (Çev:Abdülbaki Gölpınarlı), Konya ve Mülhakatı Eski Eserleri Sevenler Derneği Yayını, Konya.
- Veled, Sultan, (2011), Rebabname, İstanbul.

³ Ayağ- Kadeh